

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru maramureș pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

Țiua de 6/18 August 1884.

Provedința divină, carea după legea ei eternă și neschimbată cărmuie toate ce sînt, ne-a învrednicit să ajungem și aceasta Ți marea, să serbătorim și în est an Țiua nacerii Majestății Sale împăratului și regelui nostru apostolic Francisc Iosif I.

În fața acestei Țiile, dorite de toate popoarele monarhiei, și cei veseli și cei supărați, toți se îmbracă în haina bucuriei, și din milioane de inimi credincioase se înalță la cărmuitorul universului rugăciuni de mulțămîntă și de preamărire.

În rîndul ăntăiu s'a aflat totdeauna și se află și astăzi după obiceiul secular al părinților și al strămoșilor, și națiunea română din acest mare și glorios imperiu.

Astăzi fie-care român, fie el acasă în mijlocul scumpilor sei, fie el departe de casă, în munte, ori în alte părți ale lumii, el scie și simte, că astăzi este o Ți mare, o serbătoare îndoită.

Pretutindenea, chiar și departe de lumea sgotului, de pompele și ceremoniele omenesci, în vîrfurile codrilor înalți sub boltitura nepătrunsă a cerului, românul își face loc de rugăciuni și închinăciuni, se simte în biserică, și în scumpa și mult prigonița sa limba, mulțămescă lui Dumnezeu pentru viața și sănătatea, ce a dăruit în necuprinsa sa înțelepciune bunului monarch și augustei sale familie, și se roagă a i-o lungi încă spre mărirea și fericirea patriei și a popoarelor ei.

Mulți seculi trecură în cursul timpului nesfîrșit dela întemeierea acestui imperiu prin eroicul și cavalerescul Rudolf de Habsburg în aceste părți răsăritene ale Europei, și multe vijelii și pericole au trebuit să se învingă prin nenumărate lupte sângeroase până ce s'au putut pune base stabile acestei împărății resăritene, acestei citadele a creștinătății și civilizațiunii contra păgânătății și a barbariei.

Doi seculi trecură de când frumoasa și independentă noastră patrie, Transilvania, ne mai putând singură reziste și susta în acel noian de devastățiuni neîncetate și fluctuațiuni destructoare, a ajuns sub blîndul și puternicul sceptru al casii habsburgice pe temei de contracte reciproce și legitime și astăzi încă.

De zidurile acestei citadele tari, și apărate Țiua noaptea cu braț de fer, cu pepturile credincioșilor, cu eroismul și abnegațiunea cărmuitorilor, irupțiunile vrășmașe și isbirile duscănoase s'au frînt, au lăncedit și cu timp au trebuit să încete, să capituleze deseversit înaintea superiorității credinții, și

a sciinții. Prin religiune și cultură, patimile selbatice s'au potolit, năravurile s'au îmblîndit, popoarele s'au liniscit și fie-care cive putea neconturbat să și lucre breazda sa, să și cultive meseria și industria, să și desvoalte inima și mintea prin artă și sciință; cu un cuvînt să isprăvească lucrările de pacinică înaintare și dezvoltare.

Eară domnitorii ajutați de consilierii conscientioși și spriginți de iubirea cetățenilor, prin înțeleaptă cărmuire, prin iubirea dreptății, și prin inima lor adevărată părintească în cursul seculilor au făcut acest minunat imperiu tare, mare și mai înflorit, ear pe sine însiși iubiți în lăuntru și respectați în afară dela o margine a pămîntului până la cealaltă,

Un nobil descendent al acestor monarchi glorioși este și bunul nostru domnitor, un demn urmaș al marelui și nemuritoriului împărat Iosif II, a cărui inimă adevărată părintească față de moștenirea sa și de popoarele sale, a cărui iubire de dreptate și lumină, dovedită cu un secul înainte de aceasta mai cu samă față de trista și degradatoarea soarte și stare a poporului românesc, este cunoscută de lumea toată, eternisată prin istorie și adînc sîpată și în inima mulțămitoare națiuni române.

Un jumătate de secul trecu de când adoratul nostru monarch vîdu lumina Țiile, și 36 ani sunt aproape sfîrșiți de când se suie pre strălucitul tron al glorioșilor sei predecesori, de când soarta acestei monarhii și destinele deosebitelor ei popoară din pronia divină s'au concrețit blîndului seu sceptru, părintescii sale cărmuirii.

Și în acești 36 ani multe ispite și dese isbiri din afară și din lăuntru chiar au încercat a sgudui temeliele vechiului imperiu și a clătina și basa augustului tron. Însă toate încercările se zădărniră, toate sguduirile se nimiciră prin solidara iubire a popoarelor, cea mai sigură proptă a tronului, cea mai sigură garanția a existenței statului poliglot; s'au zădărnicit și nimicit totdeauna și în cele mai supreme crize prin dreptatea părintească a tronului, cel mai curat și nesecat isvor al iubirii deosebitelor popoară ale monarhiei.

În această iubire și spriginire, împăratul și rege al nostru o scie mai bine, națiunea română totdeauna și sub toate împregiurările a fost întră cele ăntăi dintre toate națiunile Austro-ungariei.

Voia prea înaltă națiunea română n'a călcat'o în atăta seculi nici într'un moment și cu neci un cuvînt; ci totdeauna, sântă fiindui, a împlinit'o cu iubire fiască, cu devotamentul înașcut.

Poporul român mulțămitoriu pentru binefaceri a jertfit, și este gata și acuma și pre viitor a sa-

crifica tot, avere și viață pentru augustul seu monarch, pentru înalta casă domnitoare și pentru scumpa patrie.

Întru cât a putut pătrunde, credinciosul popor român, atăta seculi contra legilor divine și ale umanității jobăgit și maltratată, tot numai la înaltul și grațiosul tron al domnitoriului seu a aflat mîngăiere și ajutoriu. Și românul are credință firmă și neclătită, că contra neîntemeiatelor asupriri și contra oarbilor persecuțiuni a existenței, a limbei și a dezvoltării sale culturale și morale, tronul în iubirea sa, monarchul în dreptatea sa, totdeauna îl va scuti și apăra de câte ori va fi silit a se ruga.

Condusă tot de vechia iubire, credință și speranță, națiunea română și astădată împreună rugăciunile sale și manifestările sale de alipire și devotament cu ale celorlalte națiuni ale imperiului, pentru glorioasa casă habsburgică și urează din adîncul inimii un întreit și cutreierător:

Francisc Iosif I.

împăratul rege și mare principe al nostru să traiască!

Dilele Asociațiunei.

Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român și a deschis Dumineca trecută adunarea sa generală din anul acesta la Orăștia. Despre decurgerea ședințelor vom publica rapoarte speciale. La locul acesta publicăm cuvîntarea vice-președintelui Asociațiunei, a domnului Iacob Bologa consilier gubernial în pensiune.

Eată frumoasa și instructiva cuvîntare de deschidere:

Ilustră Adunare! Onoraților domni, și stimați frați români.

Precum am fost și în anul trecut cu ocaziunea adunării noastre din Brașov — așa me află de o parte și acuma deul de trist și supărat, pentru că, precum făcui atunci celor prezenți, așa sciu că ve fac acum și D-Voastre o mare neplăcere, trebuind mai nainte de toate să ve aduc cu nespuse părere de rîu la cunoscință, că celebrul literat român, mult meritatul și prea eruditul președinte al Asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, statutariul și prea înțeleptul conducătoriu al adunărilor ei generale, domnul Timoteiu Cipariu va lipsi și de astădată din mijlocul nostru, pentru că după epistola sa din 7 Aug. 1884. nu-i permite starea sîntății, în care se află și actualmente, a suporta fatigile călătoriei până aici, și a ne conduce cu înăscuta-i înțelepciune.

FOIȚA.

O foiță goală, însă plină.

Ceea ce de multe ori numai doreai și credeai, că de abia este cu putință, des se întîmplă pe neașteptate, într'un moment. Astfel am pățit-o și noi românii de dincoace cu Țiarele noastre.

Imi aduc aminte a fi și cetit și auzit dela unii bătrâni buni și de omenie de ai noștri, când scriau și vorbeau de întemeierea unui Țiaru românesc de toate Țiilele, că o astfel de treabă este bună, însă foarte anevoie, foarte departe de noi încă; mai departe chiar și decât dreptatea, după care noi românii răbdăm și însetăm de o bună porțiune de seculi.

Și eată, când toți oftam, calculam și măsuram în sus și în jos aceasta depărtare înspăimîntătoare, alții, dintre cari unii mai cu inimă alții mai cu socoteală, au isprăvit și calculațiunile și măsurările, și noi românimea ne-am trețit, că cetim Țiare românesci, ce se tipăresc în fie-care Ți nedecorată cu cruce roșie în calendariu.

Este adevăr, avem Țiare cotidiene. Foarte departe, dară, n'au fost de noi, mai ales dacă numărăm anii dela piatra Țermurii Tîrnavei-mici. Dacă

a fost foarte anevoie ale întemeia sau ba, va scii mai bine cei buni și cei calculători; și în fine dacă este bună sau nu aceasta treabă, noi vom vedea, însă puțin mai tîrziu.

Ear până vom ajunge și noi românii la dreptate în adevăr că este foarte departe; putem pacheta din nou merinde pentru răbdare și însetare.

Cu un cuvînt Țiarele noastre ne ofer de ajuns de cetit, mai ales acuma când Țiua e lungă, când Țiua o petrecem cu lucrări neamînate, și noaptea cu somnul indispensabil.

E drept, că acuma nu rămîne alt timp, când să cetesci, decât chiar numai momentele, în cari tragi somnulețul de prînzul mare; și deu nu strică dacă cetim pe acest timp câte un Țiar românesc.

Dările și poverile sînt multe încât deu, ne rămân puține parole, foarte puține, pentru a ne hrîni dușul și sufletul nostru, pentru că trupul are noroc cu flămîndirea, alt cum ar muri de foame.

Dintre toate Țiarele noastre cele ce scriu și despre politică ar fi în proporțiune, cele mai ieftine.

Cei mai mulți dară sînt prenumerați la Țiare politice.

Țiarele politice sînt pline de-ale politice. Unul în politica sa șpoară călare pe cai verzi, altul caută potcoave de cai morți, eară altul se bate cu morile de vînt și așa mai departe; însă fie-care spune și

jură, că politica sa este cea mai bună, cea mai folositoare, cu toate că tocmai în politică până acuma n'am dat nici un paș înainte. Ți se pare că ne-a pus pre noi la murătură, nu crastaveții, de și acuma este periodul crastaveților murași.

În articol de fond politică, revista politică, în corespondențe politică, în varietăți politică, în telegramă politică, tot politică.

Sătui pînă după urechi de politică, sătui de atătea sciri resboinice din China și Tooking, de blămări congresuale, de sciri îngrozitoare, de întîlniri, de coleră, de spîndurări, ne aruncăm asupra foiței sau a foisoarei, căutînd altă materie de cetit, mai liniscită, mai de tîndălire, de distracțiune.

Uneori o aflăm, uneori ba, și câte odată foisoara chiar ofere mai puțină distracțiune, de cât materia Țiarului necuprinsă în foisoară.

Nici nui mirare.

Țiaristul, asemenea sătul de atăta gălăgie politică și voină a împlini după putință pofta abonenților, redigă sau scrie și câte o foisoară.

Însă ce să scrie pentru ca cât se poate să ni-merească gustul și dorul tuturor cetitorilor, se afle fie-care, care și ie refugiul la foisoara, ceea ce caută, ce poftesce spre petrecerea sa.

Bine scim, că câte capete, atătea păreri; câte inimi atătea doriri.

Am simțit întru adevăr și eu Domnilor, simt și acuma întristarea și supărarea, ce ne-a cauzat și ne cauzează lipsa ilustrului nostru președinte din mijlocul celor ce aveam să învățăm mult dela dânsul.

În cât însă me privește întristarea și supărarea menționată numai pre mine, apoi eată ve mărturisesc de altă parte domnilor, că eu pentru mine aflu o mare micșorare a asprimei acelora în plăcuta mea pozițiune de vicepres. al Asociațiunii noastre, deoarece eată că în această calitate a mea ocup din nou și cu mândrie acest loc; eată că mie 'mi impune absența președintelui conducerea unei adunări culturale, atât de strălucite, de atâta însemnătate și valoare, precum e și cea de față; dar ce pentru mine e și mai de însemnat: eată că încredându-mi-se mie din nou conducerea unei adunări ca aceasta, mi se face din nou o mare onoare, o onoare Domnilor, cu care me voi fâli totdeauna aducându-mi cu multă bucurie aminte, că am stat de mai multeori și stau și acuma în fruntea atâtor suflete nobile de ale românilor, cari au alergat și aleargă într'ajutoriu neamului lor, cari sau adunat și se adună, ca să se sfătuiască cum ar putea să-și mântue neamul mai cu înlesnire și mai sigur de nevoile, care-l apasă de seculi.

Da, Domnilor! Me încântă această onoare cu atât mai mult, cu cât mai puțină grijă port de sarcina, care o condiționează: cu cât mai puțin scrupuli 'mi face conducerea acestei adunări.

Am eu fraților! spre marea mea bucurie o bogată și prea insuflețitoare experiență; m'a convins practica de 13 ani, de când me ocup și eu ca președinte și ca vicepreședinte al Asociațiunii noastre mai cu deadinsul și mai de aproape cu afaceri de ale ei, că toți aceia, din cari constă ea, și cari i compun adunările generali, va se dăcă membri aceleia sunt toți bărbați ai bunei ordine; țin cont de recerutul tact și de buna cuviință; profită cu cumpăt de drepturile ce le acoardă, și împlinesc cu devoțiune detorințele, ce le impun statutele, pe al cărora temeiu s'a înființat și există această asociațiune, și că nici unul dintre acei membri și nici odată n'a perdut dinaintea ochilor minții, că dacă e ca să se susțină și se prospereze această reuniune românească, trebuie să se observe cu toată strictețea al 3. §. din statutele ei, după care „în adunările acestei Asociațiunii sunt oprite ori ce debateri asupra obiectelor religioase și politice, încât acestea privesc la „present.“

Deci contând, sub plăcută impresiune a celor imediat dișe, la cei ce-mi stau față, și me impresioară, și sciind, că pentru agendele întrunirii noastre actuale, veți fi și DVoastre, cari ca fideli membri ai asociațiunii, cempuneți această adunare, de același spirit de aceeași insuflețire conduși, de cari s'au condus toți aceia, cari în asemenea calitate au cercetat adunările noastre până acuma, a-și putea deschide cu toată liniștea sufletească și îndată ședința acestei adunări, dacă n'ași avea încă unele dorințe cari-mi zac la inimă, pe care a-și vrea să le cunoașteți înainte de a ne apuca de lucru, și cu a căror descoperire-mi permit prin urmare a pune încă pentru vre-o câte-va minute la probă indulgența și paciența DVoastre.

Doresc din suflet Domnilor mei, și-mi credeți că am — tot în urma experiențelor făcute — momentose cause, multe și tari motive, din cari doresc, ca nu numai toți membri acestei asociațiunii, nu numai toți românii, ci chiar și neromânii și cei-

Situațiunea unui scriitor de foiță dară nui așa ușoară, ca cum ar crede aceia, cari deja cetesc foișoara gătită, tipărită.

Când te încumeți să scrii o foișoară, trebuie să-ți tragi bine seama, să scrii ca să împlinesci toate părerile și doririle; să scrii ca să aflu toți distracțiune, căci dacă aceasta nu succede, te espui criticeii celor neîndestulți și nedistrași. Și în urmă apoi esci silit să scrii încă o foiță ca să îndestulesci pre cei neîndestulți.

Lumea caprițioasă de astăzi dară poftește dela foițarul lucruri ne mai împlinite nici până acuma în timpul vaporului și al electricității, în timpul minunilor; și poftește ca un singur om să îplinească deodată, în acelaș timp și în acelaș loc, miile de pofte ale sutelor de cetitori.

De vei scrie despre frumșețile și plăcerile secerișului sau ale greblatului de fân te asurdesce țipetul economilor, sătui de aceste frumșeți și plăceri. Numai la cuvântul fân se scutură toți ca cuprinși de friguri și-și inchipue, că grumazi și spatele li plin încă de ogrinji și flori uscate.

Ei s'au retras în umbra recoritoare a foișorului din gradină pentru ca să cetească din distracțiune, numai despre acele nu, de cari sunt sătui.

De vei încerca a ilustra efectele folositoare a cutărei visitațiuni, în cutare parte, de cutare frun-

alalți compatrioți ai noștri, să cunoască cât numai se va putea mai deaproape și mai bine „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român.“

Doresc ca să se spună cât de des, pentru ca putând afla, să și însemne tot insul:

că cu nemuritorii sei archipăstori, Șaguna și Șuluț, în frunte, a cerut inteligența română din Transilvania prin petițiunea din 10 Maiu 1860 dela competentele locuri concesiunea, de a înființa o reuniune, carea să-i facă posibilă înaintarea literaturii române, și cultura poporului român;

că aceeași inteligență a compus în urma rezoluțiunii guverniale din 31 Ianuaru 1861 în conferența sa din 9/21 Martiu 1861 statute pentru amintita reuniune, numind aceasta Asociațiunea transilvană pentru literatura română, și cultura poporului român: că Maiestatea Sa, Preabunul nostru monarch Francisc Iosif I. s'a îndurat prea grațios a aproba prin preinalta sa rezoluțiune din 6 Septembrie 1861 amintitele statute;

că pe temeiul acestor statute s'a înangurat și s'a constituit Asociațiunea menționată în adunarea românilor din 23 Octombrie (4 Novembre) 1861.

că scopul acestei Asociațiuni după al 2. §. al statutelor ei, nu e altul, decât singur și numai înaintarea literaturii române și cultivarea poporului român; că ea constă după al 5. §. din statute din membri fundatori, ordinari, corespondenți și onorari, fără deosebire de naționalitate și religione;

și că ea 'și desvoaltă conform statutelor activitatea și administrațiunea prin membri amintiți, prin comitetul seu executiv, spriginit în toate afacerile sale statutari de cătră mai multe officii aussiliare din despărțimintele teritoriului ei, și prin adunarea-i generală, carea se ține ca și cea actuală în tot anul în deosebite locuri din teritoriul ei.

Doresc mai departe ca chiar pe cale oficială să se aflu și să se scie, că această Asociațiune transilvană s'a apucat îndată după înangurarea și constituirea sa de resolvirea problemelor sale.

În 23 de ani ai existenței sale a lucrat ea prin organele sale conform §. 2. din statute și spre înaintarea literaturii române; cele mai multe puteri și mijloace ale sale însă le-a întrebunțat ea până acuma spre promovarea culturii poporului român, spriginind prin stipendii și ajutoare bănesci nu numai o mulțime de tineri, pre mulți dintre acei fii ai poporului român, cari s'au ocupat cu diferitele specialități de sciință, de artă, de comerț, de industriă, și de meserie, ci chiar și unele scoale populare române.

Am dorit și doresc ca să se aflu și să se constate toate acestea în public spre a servi de dovadă ori și cui, că reuniunea, instituțiunea noastră aceasta are bazele sale de tot solide, și că ea e de un nespun folos nu numai pentru români, ci considerând imensul bine, care rezultă pentru toate popoarele conlocuitoare din egala lor cultură, va trebui să vadă și să mărturisească ori ce nepreocupat, că ea este de nespun folos chiar și pentru ceialalți locuitori din țeara aceasta. Pentru aceea mi-am permis eu Domnilor a repeți, chiar și cu risicul, cu periclu de a fi reprobat multe din cele ce am rostit și cu alte ocațiuni.

Dar precum cu plăcere V'am arătat dezvoltarea activității noastre în unele direcțiuni cu privință adevă mai cu seamă la fii poporului român, așa cu durere trebuie se Ve arăt și prea puțină ei activi-

taș, cetitorul zimbesce, nu crede, pentru că scie că nici nu s'a întemplat alte visitațiuni pre aici decât s'au d'ale deosebitelor categorii de esecutori, sau după ruble rusesci, pentru că zloți nu mai sunt și pițelele sunt foarte rare.

Ori dacă chiar vei îndrăzni să descrii cutare scaldă caldă, rece, sărată ori de pucioasă, mai ales din străinătate, plăcerile și foloasele împreunate cu o astfel de călătorie la băi ori la munți, apoi ai d'a da pept cu o lume întreagă de bărbați, contra cărora din motive prea cunoscute nu vei resbi, de și vei fi spriginit d'o însemnată parte dintre femei.

Așa dară ce se facă foiletonistul?

Se facă așa precum am făcut noi acuma.

Se poftească pre toți cetitorii, să conversăm și se ne consultăm cu toții cum am face o foiță să intereseze pre toți, să aflu toți distracțiune și să nu supere pe nime.

Noi am încercat-o, am vorbit cu toții și n'am vorbit despre nimica.

Am scris o foiță goală, ce nu cuprinde nimica și totuș am redactat o foișoară, o foiță plină.

Însă procuratam oare și distracțiune? La aceasta să ne răspundă cetitorul foișoarei.

Ion Răvășerul.

tate în alte direcțiuni: cu privință la ficele poporului român.

Pentru aceste fragede ființe, cărora avem a le mulțami existența și durabilitatea națiunii noastre n'a făcut Asociațiunea totul, ce-nu doară că ar fi putut face, ci ce în alte împregiurări și cu alte puteri — ar fi trebuit să facă. A ajutat ea, ce e drept și pe unele puțin dintre ficele poporului român la învățatură de carte și de lucru; a se îngriji însă după cuviință și în măsura și modalitatea recerută de o educațiune a genului feminin românesc pe deplin corespunzătoare timpului și recerințelor neamului nostru, nu i-au ertat mijloacele de cari a dispus

Bun e însă Dumneșu, și laudă lui, că mare și insuflețit e numărul celor ce constituie reuniunea noastră, al acelora membri ai ei, cari au recunoscut și recunosc imperativa și înțeșitoarea necesitate, de a sări poporului român într'ajutoriu, și prin corespunzătoare crescere și instruire a ficelilor lor, jertfiind în favoarea acesteia, și în cel mai bine înțeles și mai sigur interes al românismului însuși, chiar și ultimele resturi din puterile asociațiunii noastre.

Ne va ajuta după ulterioara și ferbintea mea dorință bunul Dumneșu, ear susșitorii acestei Asociațiuni sau membri ei conduși de convingeri ca cele imediat exprimate, nu me îndoiesc, ci sper cu toată încrederea că vor desvolta tot mai tare și continuativ zelul care-l au spre a cresce bine și a instrua de ajuns femeia română, și că în modul acesta ne va succeda a ne împlini încă o datorință sfântă.

Speranța aceasta a mea se basează pe concludul măreței noastre adunări generale din anul trecut, prin care s'a stabilit irevocabil zidirea și instruirea unei scoale superioare pentru fetițele române, se basează pe propunerile relative la aceasta zidire și instruire de scoală, cu care a venit comitetul Dvoastre la aceasta adunare, și se basează si pe măgulitoarea mea credință, că Dvoastră Dlor membri ai Asociațiunii! veți binevoi a primi propunerile menționatului comitet.

Incheiu Dlor și fraților împărtășindu-ve prea cordialele mele salutări pe cari vi le trimite prea demnul nostru președinte, apoi salutând și eu pe frații orăștieni cu cel mai călduros „bine v'am aflat fraților,“ ear pe cei cari sau ostenit din diferite locuri ale marelui nostru teritoriu, cu cel mai cordial „bine a-ți venit fraților,“ și în urmă invitându-ve pe toți la lucru, deschid prin aceasta ședința primă a adunării noastre generale ordinare a XXIII.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De lângă Agnita în 4 August v. 1884*). În Nr. 85 al preșutului diar „Telegraful Român“ au apărut un articol sub titlu „Progresul nostru moral.“

Autorul aceluia arată că, moralitatea la poporul nostru în timpul prezente au scăzut, și ca cauză primo loco a scăderii aceleia pune preoțimea și anume preoțimea tină, căci cea bătrână ar fi fost mai morală și ar fi contribuit mai mult la susținerea moralității față cu poporul nostru; apoi mai aruncă și o umbră de învinuire asupra inteligenței noastre.

De este vorba de moralitate și religiozitate la poporul nostru vine la mijloc preoțimea, de este vorba de progres pre terenul economic, vine la mijloc preoțimea, de este vorba de cauza națională tot numai preoțimea poate mântui națiunea și a salva cauza națională, și tocmai aceia, cari pretind de multe ori prea mult dela preoțime, reflectează mai puțin asupra stărei deplorabile materiale a preoțimei.

Să lăsăm acum materialismul, căci și așa se aplică adeseori față cu preoțimea maxima s. scripturi: „în dar ați luat în dar să dați“ — deși poate că nici preoțimei nu-i vin multe în dar, — și să venim la tema propusă „progresul nostru moral.“

Cum că moralitatea la poporul nostru au scăzut, me înțeleg pre deplin cu autorul cestionatului articolu, nu me pot însă împăca întru toate cu cauzele aretate în acel articolu, — din care ar fi scăzut moralitatea.

Încât cunosc eu preoțimea bătrână și tină trebuie să mărturiseșc că preoțimea bătrână mai mult sau mai puțin este cuprinsă de unele patimi încât a istorisi toate nu s'ar potrivii pentru demnitătea mea, cu atât mai puțin a preoțimei.

Preoțimea tină încă-și are peccatele și defectele sale. Mulți dintre preoții tineri nu se pot împăca cu servițiul bisericesc, care după dânsii este prea lung și obositoriu; sau apoi nu sunt pătunși de ajuns de spiritul religiosității, arătându-se la împlinirea servițiului lor de tot răci, ceea ce eară face impresiune neplăcută asupra poporului datat până aci a vedea pre preotul servind lui Dumneșu

*) Publicăm cu multă plăcere reflecșiunile stimabilului nostru corespondente. Observăm că noi n'am vorbit în general despre toți preoții, și vom ca reflecșiunile corespondentului nostru încă să nu atingă inteligența română în genere. Red.

cu toată pietatea; căci după principiul care și aici se poate aplica „*verba movent exempla trahunt.*”

Mai sunt casuri unde preotul tinăr crescut mai în școală de cât cei bătrâni n'are desteritatea recerută de a se putea pogori în atmosfera de jos în care trăiesc poporul, după cuvintele apostolului Pavel: „*făcutum'am tuturor toate ca pre toți să-i dobândesc.*” — Alții eară sunt prea comoși a alerga la toate lipsele poporului mai de multe ori gratuit sau pentru tacsă bagatelă, și în timp de noapte și în chipul acesta și înstreinează poporul, îl face neascultătoriu de vocea lui păstorească, și cu încetul se înstreinează și de biserică, și eară cu încetul decade moralicesce și pre nesimțite.

Alt factor care contribuie și mai mult la imputinarea moralității poporului nostru este fără îndoială inteligența noastră, între care am numărat și pre semi-doctii nostri depre sate.

Cine s'au interesat de curentul religiosității și moralității la poporul nostru de un timp încoace fără îndoială va fi observat aceasta.

Dacă din mijlocul poporului, din opincă s'au ridicat vre-un inteligent acela este pierdut pentru biserică, acela nu mai poate suferi ca să-i mai vorbească cine-va despre Dumnezeu, biserică, sânti, martiri, rugăciuni, servit bisericesc etc., el combate fără argumente tot, fiind că au învățat fizica matematica, filosofia, și tot ce nu poate cuprinde cu cele cinci simțiri ale sale — nu crede, și aceia e dogmă care se o creadă preoții și cei prosti pre cari ei li pot amăgi cu astfel de absurdități.

În casele și familiile inteligenților sau isprăvit cu vre-o rugăciune, la masă sau după ridicarea mesei, a se recita rugăciunile prescirse ar fi rușine, ar fi necinste pentru casa lui, ca casă a unui om cult. Cu atât mai puțin vei vedea pre un atare om cult în biserică la serviciul bisericesc, căci ocupațiunile densusului pre timpul serviciului Dăesc sunt alte distracțiuni precum e: vênatul, preumblarea sau altă lectură distrăgătoare; și deacă totuși ar veni din întemplare la biserică mai târziu o face ca să poată critisa și mai tare serviciul bisericesc.

Pentru un om cult e rușine a-și mai face cruce simbolul creștinătății, sau apoi a ingenunchia în biserică la rugăciuni de ingenunchiere.

Deși poate respectivul om inteligent este fiu de preot sau cantor, cari ca părinți religioși l'au crescut în rugăciuni și cântări bisericesci, devenid apoi om de modă i rușine a mai cânta în biserică, căci au uitat tot ca om inteligent.

Biserica noastră care și basează aședămintele sale pre cele mai genuine învățături ale M. Christos, ale apostolilor și ale celor nemijlociți succesori ai lor, preșerie într'un an patru posturi, în cari creștinii trebuie să se supună unei vieți mai stricte — susține încă cele 7 misterii necondiționat necesare pentru mântuirea sufletului*). Câte din cele 7 misterii observă inteligența noastră? acelea cari nu le poate ocoli, precum e botezul și cununia. A-și vrea să știu care dintre preoții nostri bătrâni sau tineri ar putea spune ca o raritate, că în timpul prescir pentru mărturisirea păcatelor și împărțirea cu s. cuminecătura au fost norocos a împărțasi cu aceste două misterii pe vreun inteligent de ai nostri, fie acela numai un notariu-comunal. Se pare că e regula generală la inteligenții nostri, ca deodată cu îmbrăcarea fracului, să desbrace toate simțimintele religioase.

O excepțiune cunosc la inteligență mai bătrână care este religioasă. Cunosc oameni inteligenți cari au avut ranguri însemnate în statul nostru și nu le este rușine cu religiunea noastră, nici o țin de un lucru dejositoriu a cânta în biserică.

Inteligenții noastre i se pare că ritualul nostru bisericesc e prea primitiv, ceremoniile prea învechite, și așa vrând a combate acelea și a se lepăda de ele se lepăda de toată legea, lepădând cu scaldă împreună și copilul.

Bine să fiu înțeles, eu cele ce le-am afirmat până aci nu se refer la toată inteligența română căci n'a-și vrea să mi-o atrag asupra capului meu, ci cele ce le-am afirmat se basează pe esperințele mele din viața preoțească, — las însă că alții vor fi făcut altă esperință mai măgulitoare pentru inteligența noastră decât mine.

Aceste exemple vădândule poporul, dela oameni numiți culți, lesne alunecă și el a-i imita, și a se arăta și el câte puțin mai indiferent, și se face mai puțin moral.

Alta cauză a imputinării de moralitate la poporul românesc mai este și libertatea ce au gustat-o după anul 1848, mai înainte poporul era sclav și impilat, omul în suferință tot numai la eliberarea sa cugetă și la acela de unde-i poate veni ajutoriu, și fiindcă poporul românesc numai în Ddeu i era toată speranța de ușurarea sorții sale, pentru aceia

sta în credință neclătită cătră Ddeu. Puțina libertate ce au gustat-o inteligența mai mult, poporul mai puțin, au făcut ca aceia și degenereze mai mult; eară acesta mai puțin.

Timpul presinte pentru noi românii nu este timpul libertății, și să ne ferească Ddeu și de mai rău ca nu cumva numai atunci să fim siliți a ne aduce aminte de Ddeu.

În prima linie așa dară sunt datori preoții a lucra pentru propagarea moralității după principiul s. scripturi: așa să lumineze lumina voastră naintea oamenilor ca vădând faptele voastre cele bune ect. și earăși voi sunteți sarea pământului și lumina lumii, deacă se va imputi sarea cu ce se va mai sera.

A doua datorință o are apoi inteligența noastră după care încă se uită mult poporul și din faptele ei scie trage și el concluziunea. Inteligența poate ajuta mult pre preoțime la implinirea grelei sale chemări, prin influința ce o are și ea asupra poporului.

Tot cu inteligența s'ar putea ajuta și poporul prin aceea că bisericile să se provadă cu preoți luminați; eară scoalele cu învățătorii vrednici devotați chemării lor, și așa spriginindu-ne reciproc în scurt timp vom vedea rezultate îmbucurătoare. B.

Varietăți.

* **Diua nasterii Maiestății Sale împăratului.** Dintre toate sărbătorile împărătesci cea mai strălucită este diua de 6/18 August.

În special pentru noi ortodocșii din Sibiu ea are însemnătate întreită. Diua nasterii Maiestății Sale, Preabunului monarh. Schimbarea la față a domnului, și pentru biserică din cetate hramul ei.

În onoarea acestei întreite sărbări Escelenția Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a săvârșit sânta liturghie în biserică din cetate, cetind prescirsele rugăciuni pentru îndelungata viață a Maiestății Sale, ear la 1 oară a intrunit la masa sa pre asesorii consistoriali din tagma preoțească.

(Oficiu divin și revistă militară). În onoarea zilei natale a Majestății sale împăratului și regelui nostru în 5/17 Aug. sara la 8 oare musica regimentelor 51 63 și 82 a suflat retragerea, cutreierând piața și stradele principale ale orașului cu imnul împărătesc.

În 6/18 Aug. dimineața toată puterea armată din Ardeal, carea tocmai acuma se află aci concentrată la manevrele cele mari preste 10,000 ostași la 8 oare și-a ocupat pozițiunea statorită pre locul de exercițiu.

Precis la 8 oare a sosit comandantul corpului al XII. Escelenția Sa baron de Schönfeld, cu o suită numeroasă, intimpinat cu imnul împărătesc, intonat de muzicele a șese regimente de infanterie.

După încheierea liturghiei solemne, sub decursul căreia trei brigădi de infanterie și o baterie de tunuri a dat obicinuitele salve întreite, întreaga oaste, în frunte cu batalionul de cadeți, a defilat înaintea Escelenției Sale și s'a reîntors la stațiunile lor.

Trupele prospitau foarte bine și au dovedit o ținută escelentă.

Publicul privitoriu s'a prezentat cu miile și în ordinea cea mai esemplară.

La 2 oare corpul ofițerilor a avut prânț comun în frumoasa sală industrială. La toastul ridicat într'un îndelunga sănătate și viață a monarhului și a înaltei case domnitoare, au răsunit 24 des-cărcături de tun.

* (Chirotonire). Sub sânta liturghie de eri, protodiaconul Vasile Damianu, ales protopresbiter în tractul Zarandului, fu înaintat la treapta preoțească.

* (Festivități). Din 6/18 până la 12/24. August, a. c. frații sași din Sibiu au o serie de festivități. În amintirea aniversării a 700 dela venirea protopărinților lor ei vor arangia un conduct pompos, la care se vor presenta în vechile lor costume istorice.

Pregătiri s'au făcut foarte multe, și o sumă considerabilă de oaspeți din toate părțile au sosit până acuma la Sibiu.

Asupra amănuntelor vom reveni.

* (Petrecere cu joc) Junimea română din Reghin și giur, va arangia petrecere de vară în 27 August st. n. a. c. în sala promenadei din Reghinul-săsesc, pentru scop filantropic.

Începutul la 5 oare p. m.

Prețul intrării: pentru o persoană 1 fl. v. a. pentru o familie 2 fl. v. a.

comitetul arangiatoriu:

Președinte: Cassariu; Secretariu: Galaction Șagău, Vasiliu Têrnaveanu, Nicolau Gliga, proto-prebiter. medicinist. teolog.

Reghinul-săsesc 14 August 1884.

Ofertele marinimoase se vor cuita pre cale diazistică.

* (O anecdotă în privința lui Diderot). Găsim în „La Vie Moderne” anecdota următoare. O femeie se duse să vadă pe filosof.

— Domnule îi duse ea, am fost amanta ducelui dela Vrilière, și me află în cea mai mare miserie. A-și voi să-mi faci o foișoară care să misce inima fostului meu amant.

Diderot respunse:

— Șeți puțin, doamnă, vom încerca.

„Domnule pe cât timp am putut să trăiesc cu darurile dragostei d-tale, nu ți-am implorat mila; din toată pasiunea însă ce mi-ai arătat nu mi-a ramas de cât portretul d-tale. Mâne, dacă nu vei ușura miseria mea, voi fi nevoită să-l vënd pentru a avè ce mânca.” Ducele i trimise cinci deți de napoleoni.

* (O trăsură de spirit). Împărăteasa noastră se află după cum se scie, în acest timp la Ischl unde merge în fie-care an. Toată lumea cu tot incognitul în care i place să fie, o cunoaște.

Acum câte-va zile, într'o excursiune ce împărăteasa făcea pe jos la Laufen, cu doamna sa de onoare, întelni două fetițe intorcându-se dela școală. Împărăteasa, căreia i plac foarte mult copiii, încep să le întrebe; micile scolărițe respunseră foarte plăcut. Suveranei i plăcu foarte mult cum ele vorbiau le dede bomboane, căți-va floreni și însoțită de aceste nouă amice și urmă preumblarea. Sosind la Laufen duse copilelor: acum, adio, mergeți acasă.

— Bună seara și dtale doamnă împărăteasă, dăseră copilele făcând o reverință.

— Atunci me cunoașteți? De ce n'ați spus aceasta îndată?

Cea mai mare respunse:

— Doamnă împărăteasă ni s'a spus că în lumea aceasta se folosește cineva mai bine când se preface că nu scie nimic.

Eată nisce cuvinte cu adevărat de spirit pentru o fetiță dela țeară.

Împărătesei i plăcu acest respuns, povesti aventura sa împăratului, și se crede că curagioasa fetiță va putea să se folosească și mai mult de spiritul ce a arătat cu aceasta ocaziune.

* Diarul „România” ne aduce scirea, scoasă din diarul de Praga „Norodni Listy”, după carea principele Alecsandru al Bulgariei va lua de socie pe a doua fiică a principelui Nicolae al Muntenegrului, principesa Mița născut la 26 Iulie 1866.

Principele Niculae va merge la 16 August la Sofia, unde se va face logodna.

Tot foaia din Praga mai spune că însuși împăratul Rusiei a dorit această unire și că va dărui miresei o rentă anuală de un milion de franci.

* „Telegraful” din Bucuresci ne spune că D. E. Grand, pictor a fost însărcinat de comisia instituită sub patronagiul M. S. Reginei pentru publicarea desemnelor naționale, să facă o excursiune în țeară, spre a aduna o colecțiune de desemnuri după diferite costume și obiecte dela țeară. O nouă probă de interesul ce-l desvoaltă regina față de tot ce e românesc.

* (O comisiune). S'a instituit de guvernul frances în scop de a pregăti rezoluțiunile ce vor avea a să duce înaintea conferenței internaționale din Vaschington pentru unificarea longitudinilor prin adoptarea unui meridian unic, și pentru introducerea unei oare universale.

Loterie.

Sâmbătă în 16 August n. 1884.

Buda: 44 39 67 3 32

Bursa de Viena și Pesta.

Din 16 August n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.20	122.—
Renta de aur ung. de 4%	92.40	92.35
Renta ung. de hârtie	89.20	89.10
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	96.30	96.40
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	118.50	118.50
Împrumutul drumurilor de fer ung.	142.40	142.50
Obligațiuni de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	102.20	102.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Renta de aur austriacă	103.85	103.50
Obligațiuni urbariale temeșiane de	101.25	101.25
Sorți de regularea Tisei	114.50	115.—
Sorți unguresci cu premii	—	115.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	317.50	317.25
Acțiuni de bancă austro-ung.	859.—	860.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorțire	101.—	101.25
Datorie de stat austriacă în argint	81.75	81.70
Datorie de stat austriacă în hârtie	80.55	80.90
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina”	—	100.80
Galbin	5.74	5.75
Napoleon	9.65 1/2	9.63
London (pe polița de trei luni)	121.70	121.60

*) Nu vor fi tocmai toate indispensabile pentru mântuirea sufletului. Red.

